

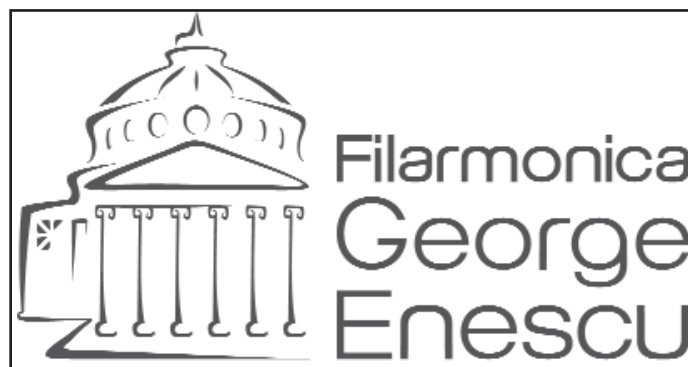
Emmanuel Tjeknavorian, tânăr virtuoz, urcă pe firmamentul muzicii

La început de mai, simfonicul Filarmonicii bucureștene a comemorat cu anume discreție împlinirea a peste o sută de ani ce au trecut de la tragicele evenimente ale Genocidului armean. Conduși de dirijorul Horia Andreescu, muzicienii primului colectiv simfonic al țării au oferit un concert menit a aminti câteva dintre valorile actuale ale acestui brav popor de milenară existență, popor aflat în drumul și în bătaia marilor imperii ale istoriei. Indiscutabil, momentul de specială atracțiozitate al serii de muzică l-a constituit evoluția tânărului violonist Emmanuel Tjeknavorian, de nici 25 de ani, solist al celebrului *Concert în re minor* de Jan Sibelius. Este o lucrare de natură romantică pe care Emmanuel și-o apropie dată fiind intensitatea comunicării artistice de care dispune, dată fiind maleabilitatea tonului violonistic, suplețea coloristică a sunetului; cantilenele sale au susținere, au o inspirată arcuire; iar cizelarea impecabilă a pasajelor de virtuozitate conferă strălucire acestui opus neoromantic, piatră de încercare pentru orice tânăr virtuoz. A avut șansa unui acompaniament orchestral de o adaptabilitate specială, aspect datorat atenției

cu care a fost secondat de filarmoniștii bucureșteni, de dirijorul Horia Andreescu. Emmanuel Tjeknavorian este un tânăr virtuoz aflat actualmente în spectaculoasă ascensiune. S-a născut în capitala Austriei. Face parte dintr-o cunoscută familie de muzicieni; este fiul cunoscutului dirijor și compozitor Loris Tjeknavorian, cu decenii în urmă principalul șef al orchestrei Filarmonicii din Erevan. Cum era fieresc, Emmanuel a început studiul viorii la o vârstă fragedă. A avut șansa unei burse de studii oferite de Fundația Vladimir Spivakov; astfel, la vârsta unei promițătoare adolescențe a ajuns să concerteze în celebra sală a Conservatorului Ceaikovski din Moscova. A obținut distincții importante în importante competiții internaționale; inclusiv pentru interpretarea Concertului de Jan Sibelius. Cu numai câțiva ani în urmă, în cadrul reputatului Concurs Sibelius de la Helsinki, Emmanuel a fost distins pentru cea mai bună interpretare a acestei celebre lucrări concertante. Este momentul care i-a deschis porțile unei strălucite, unei timpurii cariere internaționale. Nu uită de unde a plecat; nu-și uită originile. La cererea insistentă a publicului bucureștean Emmanuel ne-a oferit o uimitoare, în tristețea ei, melopee pentru vioară solo, lucrare datorată cunoscutului compozitor și călugăr armean Komitas; este una dintre cele mai captivante,

mai tragice personalități ale culturii armenice din perioada sfârșitului de secol XIX, începutului de secol XX. În deschiderea serii de muzică, filarmoniștii bucureșteni conduși de Horia Andreescu au oferit două pagini de mare notorietate din

creația lui Aram Hacıaturian, anume celebrul *Adagio* din baletul *Spartakus* și spectaculosul *Dans al săbiilor* din baletul *Gaianeh*. În încheierea serii de muzică, prezentarea *Simfoniei în fa major* de Beethoven, *Pastorală*, a readus în atenția publică una dintre lucrările de repertoriu curent ale ansamblului, lucrare care pune în continuare probleme privind coerența, maleabilitatea, ansamblului; este una dintre lucrările pe care Andreescu le animă cu uimitoare propeție a adresării; mă refer la imaginația privind colorarea timbrală și caracterologică a evenimentelor programului în prima importantă simfonie programatică a începutului de secol XIX. Este de menționat cu titlu de special interes profesional, conform bunelor uzanțe practicate la Filarmonica bucureșteană, cele două apariții solistice susținute de Emmanuel Tjeknavorian în compania colectivului orchestral al instituției, au fost urmate de un mare recital cameral realizat în compania pianistei Cătălina Butcaru, muzician originar din București, actualmente rezident și domnia sa în capitala Austriei. Fiecare moment al programului, *Sonata pentru vioară și pian* de Leos Janacek, cea de a 3-a *Sonată în re minor* de Brahms, marea *Sonată în mi bemol major pentru vioară și pian* de Richard Strauss, au revelat, în acest caz, spiritul unei autentice culturi a cântului cameral; discernământul stilistic este realmente operativ atât în zona clasică-romantică, cât și domeniul relației structurale ce definește complexul dinamic-timbral în creația marelui compozitor ceh. Se poate observa disponibilitatea extinsă, inteligent aplicată în domeniul muzical-cameral, de care dispune pianista Cătălina Butcaru, un artist de sensibilă orientare în comunicarea cu partenerul de ansamblu, cu muzica însăși.

Dumitru AVAKIAN

Un concert de muzică de secol XX...

...este o raritate pe la noi, în zona de acces a publicului bucureștean; în mod special a celui de orientare – o voi numi – conservatoare, al Filarmonicii bucureștene.

O fericită formulă de program a fost găsită de dirijorul Cristian Măcelaru în cadrul concertului din prima decadă a lunii mai. Rememorez momentul la oarece distanță în timp în mod special pentru a face comparații. Este o formulă absolut salutară atunci când cele două direcționări ale programului merg, cum se spune, mână în mână. Căci satisfacția acordată publicului de a reaudia pagini savuroase datorate lui George Gertshwin, a fost corelată cu intenția de a oferi aceluiași auditor, lucrări foarte rar prezente în programele de concert.

Prințul cioplit în lemn este lucrarea unui tânăr maestru care, în anii premergători marelui conflagrații mondiale, abea

împlinise vârsta de treizeci de ani. Toate datele personalității componistice ale lui Bela Bartok se regăsesc aici, de la aspectul ideatic la cel muzical-artistic propriu-zis. Succesul a fost enorm; cu mai bine de un secol în urmă, pe scena operei budapestane. Iar raportul dintre opera artistică datorată unui geniu al muzicii și, pe de altă parte, autoul propriu-zis, entități aflate uneori în vădită concurență, i-a fascinat pe mulți; inclusiv pe Bartok însuși. În plan artistic-muzical se poate recunoaște aspectul plastic al mișcării cu posibile sugestii în plan coregrafic. De asemenea relația dintre ritm, mișcare și coloritul timbral se definește aici cu o acută pregranță, aspect – de altfel – definitoriu pentru întreaga creșteră bartokiană. Nu poți să nu remarci, tocmai această acuitate a relației se constituie în principala realizare a muzicienilor Filarmonicii

Festival Beethoven

Filarmonica bucureșteană a programat în 17 și 18 mai 2018 două concerte simfonice cu lucrări de **Ludwig van Beethoven**. Publicul care a umplut până la refuz sala Ateneului a fost atras de repertoriul propus, precum și de numele artiștilor invitați: dirijorul **Elio Boncompagni** și pianistul **Matei Varga**. În deschiderea concertului de vineri (la care am asistat) a vorbit soprana **Mariana Nicolesco**. Domnia sa a făcut referire la performanțele artiștilor invitați și la colaborarea fructuoasă pe care a avut-o cu dirijorul Elio Boncompagni pe scenele unor teatre lirice. În anii formării sale, Matei Varga s-a bucurat de sprijinul și de sfaturile distinsei muziciene. La concert a fost prezent și muzicologul italian **Paolo Isotta**, care a acordat autografe, la volumul *Un alt cânt al lui Marte. Cântul iubirii*, publicat de editura Curtea Veche și lansat cu ocazia concertului din 17 mai ac.

În deschiderea programului am ascultat *Uvertura „Leonora” nr. 2 op 72a* de **Ludwig van Beethoven**, lucrare ce impresionează și astăzi prin complexitatea discursului muzical și mesajul pe care îl transmite. În coordonarea ansamblului orchestral, dirijorul a dovedit autoritate și măiestrie; a evocat convingător eroismul personajelor principale Leonora și Florestan, dar și caracterelor celor care au provocat drama. Varianta oferită s-a remarcat prin omogenitate și amploare sonoră, prin consecvență și elan sentimental. Programul a continuat cu *Concertul nr. 4, în Sol major, pentru pian și orchestră, op. 58* de Beethoven, care l-a avut ca solist pe pianistul Matei Varga, interpret cu o carieră internațională în plină ascensiune. Absolvent al UNMB, unde a studiat cu importanți maestri precum Ana Pitiș, Ioana Minei și Sandu Sandrin, tânărul pianist s-a perfecționat la *Mannes School of Musik* din New York, sub îndrumarea Pavlinei Dokovska. Laureat al Concursurilor Internaționale *George Enescu* și *Maria*

Andrew Staupe

conduși de Cristian Măcelaru; claritatea relației dintre planurile sonore, acuitatea formulărilor ritmice, structurarea coerentă a ansamblului, se constituie în date importante ale acestei realizări datorate unei bune cooperări dintre muzicienii Filarmonicii și Cristian Măcelaru. Personal, țin a menționa, numai aduc aminte a fi audiat această lucrare, la Atheneul Român, în ultimii cincizeci de ani. Omagiind personalitatea compozitorului american George Gershwin – 120 de ani petrecuți de la nașterea acestei emblematică personalități a vieții muzicale americane, prima parte a programului a găzduit două creații celebre ale autorului, anume mișcarea simfonică *Un american la Paris* și – nu mai puțin cunoscută – *Rhapsody in blue*; ...această din urmă lucrare fiind realizată cu participarea solistică a pianistului american Andrew Staupe, artist orientat aici, în mod firesc, către spectacolul strălucirii sonore a muzicii. Am apreciat, ambele lucrări au fost corect parcurse; mă refer la primul concert, cel de joi. Data fiind grija specială pentru claritatea relațiilor, a lipsit în bună parte acel savuros balans al mișcării, acel swing datorat influențelor jazzistice atât de pregnante în muzica marelui compozitor american. Greu de spus dacă o anume inflexibilitate pe relația cu acest gen de muzică este un atribut al personalității dirijorului. Trebuie recunoscut, originalitatea constituirii unui asemenea program de concert a bucurat atât publicul tradițional al Filarmonicii cât și pe melomanii ocazionali veniți în sală pentru a savura muzica lui George Gershwin; ca și arhitectura acestei magnifice creații arhitectonice care este Atheneul Român.

Dumitru AVAKIAN

Matei Varga

Canals (din Barcelona) – Matei Varga se bucură de succese pretutindeni, în postură solistică și ca membru al unor formații camerale. *Concertul nr. 4* de Beethoven este o lucrare destinată pianistilor maturi, capabili să descopere valențele expresive și semnificațiile profunde în muzica Titanului de la Bonn. Plăsmuită din zborul înalt al fanteziei lirice, lucrarea poate fi abordată ca simbol ori metaforă. Îndepărtându-se de tradiție, compozitorul încredințează pianului deschiderea acțiunii în prima mișcare. Acesta a fost preocupat să creeze o simfonie cu instrument solist; din acest punct de vedere, Beethoven este un precursor al lucrărilor concertante monumentale brahmsiene. Pianul este integrat organic în dramaturgia lucrării, dezvăluind o nouă abordare în domeniul simfonic-concertant. În abordarea partiturii,